

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:
Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czímezendők.

Az ellenzék alkotmányossága.

(Sr.) Az ellenzéknek az volt panasza és „hazafias aggodalma,” hogy a külpolitika megítélése elvonatlik az országgyűlés kompetenciájától és a boszniai expedíció ügye egészen a delegációkra bízatik. És ezt következtette abból, hogy az országgyűlés összehívott október 17-ére, a delegációk november 7-ére; tehát csak 3 heti időköz volt a két testület összehívása közt; a miből az ellenzék napnál világosabban vélte bebizonyíthatni, hogy a magyar országgyűlést meg akarják fosztani „az első szótól léte felett,” mint a hogy Szilágyi Dező újonnan betanult baloldali szólamával ezt kifejezte. Közönséges észjárású ember előtt, már a dátumok összeállítása gyanússá teszi az ellenzéknek ezt a vádaskodását; mert ha tíz nap kell is az országgyűlésnek a szervezkedésre; 10 nap maradt volna, a delegációk összeültéig, a választfelirati bizottság működésére és a választfelirati vitára; ha ebből 3 napot adunk a bizottságnak, 7 napot a plenumnak és minden napra számunk csak 4 szónokot, 28 szónoklatban lehetett volna kifejezni a nemzet ítéletét a külpolitika és a kormány felett, és azt hisszük, hogy ez bőségesen elegendő arra, hogy az eszmék tisztázassanak és a szavazás megejtessék; úgy, hogy ha semmi ellenzéki húza-vona, fogás és taktika közbe nem jő, már a delegációk ünnepélyes megnyitásakor, mi 2 nappal az összehívás után szokott történni, az országgyűlés ítéletének meghallgatása mellett szólhat az uralkodó a trónról a delegációkhoz és mindenki tudja, hogy Magyarország parlamentjében, melyik pártnak és melyik kormánynak van többsége; a magyar országgyűlés elmondta volna véleményét, hogy Bosznia és Herzegovina megszállásával mi történjék és a Tisza-kormány sorsa mi legyen; tehát Szilágyi Dezőnek nem csak az első szó, hanem az utolsó is megadatik vala.

Hanem tetszett az ellenzéknek azon ürügy alatt, hogy az országgyűlés jogait védi, az országgyűlés idejét lopni; az alakulásán minden lehetőséget kihasználva igénybe vettek; Thaly Kálmán jegyzőkönyve felett egy napig veszekedtek; egy párszor házszabályi vitát provokáltak; mikor aztán választani kelle a bizottságokat; Madarász indítványozta, hogy legyen 3 napi szünet, hanem azért ezt is a kormánytól vetett cselnek magyarázták, ráfogták, hogy huzza a tárgyalásokat, csak, hogy a delegációk összenitig választfelirati vita ne legyen. A tények merőben ellenkezőt bizonyítanak ugyan, sőt Tisza ünnepélyesen, többször sürgette a tárgyalások rövidítését; hanem hát mind ez az ellenzéki lelkiismeret előtt nem létezik; mindez elenyészik — a párt-taktika előtt.

Pedig, már a ház végleges szervezése és a választfelirati bizottság megválasztása után is, maradt volt 7 egész nap a delegációk összeültéig, ha pedig ezek szintén lassu szervezkedését, bizottsági lassu tárgyalásait tekintetbe vesszük, bizonyára legalább 3 hét állott az országgyűlés rendelkezésére, hogy választfeliratát elkészítse, megvitassa és legfeljebb helyre határozatát eljuttassa; tehát a delegációnak minden értelmes határozata előtt, létre jöhetett, és még most is létre jöhet az országgyűlés határozata; hanem hát az ellenzék jónak látta újra egy hosszú vitát indítani a felett, hogy mihez van joga az országgyűlésnek, per longum et latum magyarázta Szilágyi, Molnár, Pulszky az 1.67. 12 törvényezikkel, mintha egyáltalában annak bejöttétől, valódi szellemétől valaki eltérni akarna. Mindenféle hírlapi hírek nyomán támasztanak kifogásokat, aggodalmakat, hogy bebizonyítsák, e senki által el nem ösmert feltevésekből, hogy a kormány szándoka az, hogy az országgyűlés elől elvonja a külgügyek megvitatását; sőt feltételezik róla, hogy a delegációk hatáskörét akarja tágítani, törvényhozási funkciót akar erre bízni, hiába beszél, tiltakozik ez; azért a dictiózás tart, a vádaskodás folytonos.

Ily körülmények közt nemcsak a higgadt tanácskozás lehetetlen, de egyszersmint az ellenzék bona fideiére iránt támad gyanu, mert ha már az időbeosztásban nem látja csúfolatát; ha saját vádját, saját magatartását (a tárgyalások húzása) általakarja plausibilissé tenni; tekintsen legalább az alkotmányos követelményekre; neignorálja, hogy

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTEKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatkak vissza.

Van egy végleges felelős kormány; a közös kormány, első sorban ez van bivatva a külgügyekért felelni, ez rendkívüli eseményeket, költségeket, alkotmányos ellenőrzés és számadás alá akar terjeszteni, a további actió alkotmányos megállapodások alapján érjen véget. Ezt akadályozza meg az ellenzék és vitatkozik a felett, hogy az ideiglenes magyar kormány nem tehet semmit, holott az mindenért a felelősséget elvállalni kész és köteles. Így nem az alkotmányt védik, hanem azt rongják meg!

RENDELET,

melylyel a 83-ik magyar honvéd gyalogsági dandár egyes csapatjainak a határ melletti vidéken teljesítendő belbiztonsági szolgálat ellátása közben a magyar szent korona országainak határain kívül ideiglenes alkalmazhatása tárgyában 1878. évi augusztus hó 23-án 1504. szám alatt kibocsátott királyi rendelet hatályon kívül helyezettetik.

A folyó 1878. évi augusztus hó 23-án 1504. M. E. szám alatt („Budapesti Közlöny” 1878. augusztus 29-iki 109. számában kibocsátott királyi rendelet, melylyel az 1878. XLI. törvények 3. §-a értelmében kivételosen megengedtetett, hogy a 83-ik magyar honvéd gyalogsági dandár egyes csapatai a határok melletti biztonsági szolgálat teljesítése közben szükség esetében ideiglenesen a magyar szent korona országainak határain kívül is alkalmazathassanak, ezenel hatályon kívül helyezettetik.

Ezen rendelet azonnal hatályba lép.

Végrehajtásával magyar honvédelemügyiminiszterem bízom meg.

Kelt Gödöllőn, 1878. évi október hó 31-dikén.

Ferencz József, s. k.

Tisza Kálmán, s. k. B. Wenckheim Béla s. k. Trefort Ágoston, s. k. Szende Béla, s. k. Péchy Tamás, s. k. Bedekovich Kálmán, s. k. Dr. Paul'ér Tivadar, s. k.

— A m. kir. igazságügyminiszter, f. évi 21,004. szám alatt, a következő körrendeletet intézte valamennyi k. bírósághoz, kir. közjegyzői- és ügyvédi kamarához, — a kir. közjegyzők számának és székhelyeinek megállapításáról kiadott 4164/874. számú miniszteri rendelet módosítása tárgyában:

A kir. közjegyzők számának és székhelyeinek megállapítása tárgyában az 1874. évi december hó 17-én 4164. sz. a. kiadott rendeletet, a kir. miniszteriumnak több kir. e. f. bíróság területkörének újabb meghatározása tárgyában f. évi március hó 2-án 5684. I. M. sz. alatt kiadott rendelete folytán a következőleg módosítom:

- 1) a besztércei kir. közjegyző hatásköre a besztércei kir. járásbírság területére terjed;
- 2) a deési kir. közjegyző hatáskörébe a deési, csáki-gorbói, nagysomkúti, bethleni és magyar-laposi kir. járásbírságok, — a szamosújvári kir. közjegyzőbe a szamosújvári és kékési kir. járásbírságok;
- 3) a bánffy-hunyadi kir. közjegyzőbe a bánffy-hunyadi és a hidalmási, a Kolozsvár-vidéki két kir. közjegyzőbe pedig a kolozsvár-városi, a kolozsvár-vidéki, a mőcsi és a tekei kir. járásbírságok;
- 4) a maros-vásárhelyi kir. közjegyzőbe a m.-vásárhelyi, a m.-bandi és a nyárádszeredai kir. járásbírságok;
- 5) a medgyesi kir. közjegyzőbe a medgyesi, az erzsébetvárosi, a dícsőszentmártoni és a hosszút-ásói kir. járásbírságok;
- 6) a székelgyudvarhelyi kir. közjegyzőbe a székelgyudvarhelyi, a székelgyudvarhelyi és az oklándi kir. járásbírságok;
- 7) a szentgyörgyi közjegyzőbe a szentgyörgyi és a nagyajtai kir. járásbírság.

Ezen rendelet folyó évi november hó 15-vel lép hatályba.

— Az országgyűlési szabadelyű párt tegnapielőtti d. u. 6 órakor tartott értekezletén a kijelölt bizottság jelentése nyomán kijelölték a párt részéről a delegációba választandó rendes tagokat a következők: Bánffy Béla gr., Baross Gábor, Csengery Antal, Eber Nándor, Ernusz Kelemen, Falk Miksa, Hegedűs Sándor, Horváth Gyula, Horváth Lajos, Horváth Boldizsár, Ivánka Imre, Kemény Kálmán b., Márkus István, Marsovszky Jenő, Missics János, Pri-

leszky Tádé, Prónay József, Szapáry Gyula gr., Szeniczey Ödön, Szilágyi József, Szőgyény László ifj., Tisza Lajos, Tisza László, Tóth Vilmos, Várady Gábor, Vizsoly Gusztáv, Wahrmann Mór, Wodianer Albert b., Zichy J. Viktor gr., Zsedényi Ede. A horvátok közül: Kukuljovics Iván, Mihalovich Károly, Miskolcics József, Mrazovics Mátyás. — Póttagok: Andrassy Mihály, Fröhlich Gusztáv, Hofgráf János, Hollán Viktor, Kazy János, Kiss Miklós, Lázár György, Matuska Péter, Végh Aurél; és Oszegovics Lajos b. horvát. Őt tagsági hely az egyesült ellenzéknek engedtetik át. Ezzel az értekezlet házi ügyeket intézván el, a tanácskozás véget ért.

— Az osztrákok már megválasztották a delegátusokat s a felirati bizottságok is elfogadták a felirati javaslatot; ma kezdik a felirati vitát, melyre máris nem kevesebb mint 20 szónok iratta föl magát és pedig a felirat mellett a nevesebbek közül: Demel, Schlaug, Menger, Fux, Heilsberg, Sturm, Kopp, Suess, Plenar: ellene: Schramm, Fanderlik, Hohenwarth. A felirati javaslaton, a mint ezt a hadpárt beterveztette, tettek egyes módosítások; nevezetesen kihagyott azon passzus, mely kárhoztatja a kiegyezési törvényeket; egyebekben inkább csak stílárius módosítások tettek s az eredeti javaslat lényegében változatlanul kerül a plenum elé.

Külről.

Drinápolyból igen fontos és érdekes levelet küldt a „Pol. Corr.” E szerint a czár Todt-leben előtt oly nyilatkozatokat tett, melyek nyilván elárultak elégedetlenségét a miatt, hogy Miklós nagyherceg és Ignatiev megakadályozták Konstantinápolynak a tavasszal orosz hadak általi megszállását. „Miklós — mondta volna szó szerint a czár — nagyot hibázott, hogy a haditanács által Konstantinápoly megszállása iránt már 2-án egyhangulag hozott határozattal szemben engedtet Ignatievnek s előlított a határozat végrehajtásától; habár az ángolok is hadat izenék vala nekünk, akkor könnyen elbántunk volna velük, s ma urai volnánk a Bosporusnak. Konstantinápolyban nagy kincseket találtunk volna s azonfelül pár millió hadiszerzet hajthattunk volna be, mint a poroszok majnai Frankfurtban s más helyeken és végre Párisban tették. Igen, igen, a legjobb alkalmakat elszalasztottuk.” Azt is megjegyezte volna a czár, hogy aligha fog még egy nagyhercegre valamikor ismét főhadparancsnokságot bízni, mert ezzel „sok inconvenientia” jár; pl. egy nagyhercegnek az udvarokkal szemben bizonyos tekinteteket nem lehet mellőzni, míg más parancsnoktól senki ilyesmit nem követelhet.

„La giovine Trieste” czímmel az olasz lapok tudomása szerint a triezsi forradalmi bizottság egy titkos lapot ad ki, melynek, mint a római lapokban olvassuk, ismét jelent meg egy száma. A „Riforma” mutatóványokat is közel belőle, egyebek közt Garibaldi és Avezzana tábornokok leveleit, melyeket mi is közlünk annak bebizonyításul, hogy dacára a Cairoli-kormány félhivatalos tiltakozásainak, az irredentisták nem szűnnek meg szítani a tüzet Ausztia-Magyarországgal ellen.

Garibaldi levele így hangzik: „Caprera, 1878. október 15. Ha érezem ma, hogy öreg vagyok, — azért van, mert keveset használhatok Triest és Trento szent ügyének. Bármint legyen azonban, büszkeségemre szolgálhat, ha végnapjaimat ez ügynek fogom szentelhetni. Garibaldi József.”

Az ősz Avezzana tábornok pedig ezeket írja: „Eboli, 1878. október 20. Az Önök szavai igen mélyen hatottak reám. Meg vagyok győződve, hogy határozataik ijedséget és romlást okoznak a gyűlölt zsarnokoknak, s hogy azon nem távol napon, midőn nekünk le kellend számolnunk örök ellenünkkel. Önök tudni fogják kötelességüket, s méltóknak fognak mutatkozni a nagy hazához, melynek fiait köze tartoznak.

„Minden örömet s tehetséget az önök szent ügyének áldozván, ifjabbnak érezem magamat és reméllem, hogy aggorkom dacára önök közt fogok lehetni a végharczok napjaiban.

„És ezeket én igen közölcselek nek s elkerülhetetleneknek tartom, és bizony remélem, hogy nemcsak föl fogjuk szabadítani Itáliánkat, de természetesen határainak visszaszerzése által jövőjét századokra biztosítani.

„Előre tehát nagyilekű ifjak. Mutassátok meg, hogy el vagytok határozva visszaszerezni szent jogaitokat. . . .

„ . . . Kedves barátaim, készüljünk el mindnyájan a borzasztó harcra, s legyen mindörökké lesújtva a gyűlölt kétféjű sas s biztosítva hazánk egysége. Avezzana József.”

A „Riforma” mintegy szánakozva az osztrák rendőrség ügytelenségén, azt állítja, hogy a „Giovine Trieste” rendes postai úton érkezik hozzá.

A porta aggodván a iránt, hogy az oroszok az északmacedóniai felkelést ürügyül használhatnák fel a tartomány megszállására, a Konstantinápolyból elvonuló csapaterősítéseket főleg Szerbe és Stumiczába rendeli. Pristinából és Scopiából is jelentékeny csapatok mennek Macedóniába. A szultán legújabbban Ghazi Osman pasát bízta meg a Tsataldja-derkosi védelmi vonal erődítési munkálatainak felügyeletével. Folytában tábornok szemlét tartott a Luleburgosig terjedő összes orosz hadalások fölött. Az orosz főhadiszállás Drinápoly környékén a hadsereg nagy részét téli szállásra helyezi el. A krétai felkelők főnökei Kréta szigetét elhagyni készülnek.

Az angol jegyzékre adott orosz válasz — mint bites forrásból jelentik — előadja, hogy Oroszország soha sem gondolt a berlini szerződés megsértésére, s csapatai visszavonulásának késleltetésére. Ha Európa által pontosan nem ismert külső események az utóbbit részben megéssé tették, Oroszországnak ennek dacára a berlini szerződés pontos végrehajtása áll szándokában. Az angol kormány elhatározta, hogy egyelőre beéri ezzel, de annak idején öröködni fog a berlini szerződés pontos végrehajtása fölött. Salisbury marquis közli a hatalmakkal az orosz jegyzék tartalmát, s Anglia elhatározását.

A porta minden külföldi képviselőinek megküldötte Dondukoff-Korzkoffnak Filippopolban tartott beszédét; hivatkozva arra, hogy a berlini szerződés megsértését célozza. A ruméliai bolgár körvényt nyújtották át a bizottságnak Filippopolban a Bulgáriával leendő egyesítés végett. Muktár pasa és a krétaiak között kötött egyezséget szentesítette a porta és az erről szóló fermánt a krétaiaknak megküldötte. Kaizerli pasa meghalt. Hirlik, hogy a szultán megkegyelmez a lázadó Ahmed Kozan pasának. A kelet-ruméliai bizottság a német meghatalmazott elnökleite alatt okt. 30-án tartotta első előkészítő ülését.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 1-én és 2-án.

A képviselőház nov. 1-én tartott ülésében, elnök bemutatja Graffius Károly s Tisza László megbízó leveleit. Az állandó igazoló bizottságnak kiadatnak. Jelenti továbbá, hogy a választfelirati javaslat elkészítésére kiküldött bizottság megalakult, elnökül Szilágyi Józsefet választván. Lukács Béla sajtó-ügyében, az iratok a mentelmi bizottsághoz utasítottak.

Következvén s napirend, Molnár Aladár újabb határozati javaslattal lépett fel, a berlini szerződés előterjesztése iránt. A miniszterelnök arra kérte a házat, hogy e kérdésben néhány napra halassza el a határozatot. Utánna még Ivánka Imre és Pulszky Ágost is beszélt, s többen levén még szólásra feljegyezve, a vita folytatása másnapra maradt.

A képviselőház november 2-iki ülésében Irányi Dániel határozati javaslatot nyújtott be, a berlini szerződés bites másolatának előterjesztése iránt. Indokolás végetti felvétele nov. 5-ére tűzelt ki. Helfy Ignác a delegációk egybehívását elhalasztani indítványozza. Hoffmann Pál pártolja Molnár Aladár indítványát.

Orbán Balázs szerint a választások veszteségekkel hozták a kormánynak többséget a házba. Tudomása van, hogy Erdélyben Csányba nagy összezer érkeztek, melyeket a „Magyar Polgár” kancsal vitéze elosztogatott. Végül kijelenti, hogy a delegáció választásához hozzá nem járulhat.

Simonyi Ernő ezek alapján, az erdélyrészi képviselőket nem tekintheti a nép képviselőinek. Szóla a berlini szerződés mellett a reichstadtit is előterjesztani kívánja.

Tisza László nyilatkozta, hogy Orbán Balázs képviselő nyilatkozata, minden részletben rágalom, s felszólítja, hogy ezt a rágalmat, egy tetszése szerint közösen választandó becsület-bíró

Hirdetési díjak
Hatszor hasznosított gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbassel Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein és Vogler (Wallbach gasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szervitátér 5. sz.

Nyitóléri czikkok
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ság előtt igazolja, különben az országházában rá ruházott „rágalmazó” név rajta szárad.

Ezután Tisza kormányelnök szólott nagy hatással, s a többség tapsai és éljezése közben letette a berlini szerződést a ház asztalára. Továbbá határozottan kijelentette, hogy egy percig sem vonta kétségbe a főrvényhozás jogát, a szerződés előterjesztésének kívánatát illetőleg, s kijelentette azt is, hogy reichstadti szerződés, vagy szerződészerű megállapodás nem létezik.

Az utóbbi kijelentésre Eötvös Károly közbeszóltott: De nem hisszük ám!

A miniszterelnök ez inparlamentaris közbeszólásra igen találólag felelt s Eötvös személyes kérdésben szót kérvé, kikérte magának, hogy a miniszterelnök a szavahihetőség tekintetében magát ő hozzá (Eötvöshez) hasonlítta.

Tisza kormányelnök: Ennyire jutni soha sem fogok. (Taps és derűstés a jobboldalon.)

Alig, hogy ez elmúlt, Madarász kifogást tett az ellen, hogy Tisza László szólott, holott nem igazolt képviselő. Az elnök e tekintetben beismerte hibáját, s elnézést kért a háztól.

Ezután b. Kemény Géza utasította vissza erőlyesen Orbánnak és Simonyinak az erdélyi képviselők választására mondott állításait. Orbán Balázs szintén személyes kérdésben szólva, tennartotta állítását, s annak bebizonyítását ígérte, mondván, hogy meg fogja nevezni azokat, kikhez a pénz men.

Végül a zárbeszédre került a sor.

A kormány vád alá helyezése tárgyában.

Határozati javaslat.
(Beadta Simonyi Ernő az oct. 30-iki ülésen)
(Folytatás.)

Magyarországnak és Ausztriának létezőse nem határainak hozzáférhetetlenségén, s nem is a faj és vallásosság, hanem a nemzetközi szerződések sérthetetlenségén s a történelmi jog biztonságán alapszik.

A magyar nemzet súlyos aggodalmak napjait élte át.

Saját állami létezését látta megrendülni, midőn kormánya mozdulatlanul, sőt helyesléssel tekintette, miként szaggattatik szét a nemzetek jogának azon rendszere, melyet egykor Európa szentesített, s melyet első sorban Magyarországnak s Ausztriának kellett volna védelmeznie.

Visszaemlékezett azon végzetes időkre, amikor három uralkodó szövetsége a szabad és független Lengyelországot a nemzetek jogának s az örök igazságnak lábbal tiprásával fosztotta.

Ösztönszerűleg sejtette, hogy az ugy nevezett három-császár-szövetség most Törökország felदारabolását tűzte ki célul, s hogy e célra a közös kormány a magyar kormánynak egyetértésével segédkezet nyujt.

Ösztönszerűleg sejtette, hogy a kormány valóltan nyilatkozatokkal s a megtörtént dolgok elpalástolásával a nemzetet elámitva, bevészelt tényeket törekszik előidézni, hogy azokat többé meg nem történtekezzék lenni ne lehessen.

De a magyar felelős kormány elnöke s a közös külügyminiszter hivatalos ünnepélyességgel többszörösen biztosították a nemzetet, hogy Magyarország és Ausztia érdekei biztosan meglesznek óva, hogy határainkon új államalakulások nem történekek, hogy Bosznia és Herzegovina elfoglalása nem céloztatik, s hogy a kormány célja csak a törökországi keresztények sorsának javítására irányul.

Mindezen ünnepélyes ígéretnek épen ellenkezője történt.

Románia ismételt ízben kérte támogatásunkat területének orosz megszállástól leendő megmentése s igaz jogainak megvédelmezése végett, s mindamelllett kormánynak előleges tudtával és meg egyezésével elvesztette egyik vitázó tartományát, függetlensége megbénított s a viszonyok hatalmánál fogva az orosz hatalmi körbe sodortatott.

Bulgária tényleg orosz közigazgatási szervezettel s orosz katonai kormányzattal orosz tartományává vált.

Oroszország — elfoglalván Besszarábiát a Dunáig — tényleg és jogilag dunai hatalommá tetetett.

Szerbiát és Montenegrót a faj és vallásosságán felett a hála kötelékei, de egyuttal jövődjüknek rovásonkra táplálkozó reményei kapcsolják Oroszországhoz.

Bosznia és Herzegovina a mi hadseregünk által Magyarország és Ausztia összes államalkotó

elemeinek ellenzése mellett elfoglatott Törökországtól.

A szomszéd olasz nemzet féltekenysége fölgerjesztett s alig fejeztették be a két török tartomány elfoglalása, már merülnek fel jelenségek, melyek szerint azon tartományok népei a délszláv törökök nevében ellenük izgatottak.

A magyar kormányelnök s a két török külügyminiszter a törvényhozó testületek előtt ismételtén állították, hogy Magyarország, Ausztria és Oroszország kormányai között a keleti kérdésben semminemű előzetes egyezség, szerződés vagy szövetség sem nyílt, sem titkon létre nem jött.

Minden jelenség, mely tudomásunkra jutott, azt mutatja, hogy a kormány ezen kijelentései valóban csak és csakis a törvényhozások félrevezetése céljából tettek.

Idegen államok kormányfőitől különböző alkalommal, de egybehangzó értelemmel ünnepélyesen nyilvánították, hogy Oroszországgal egyezség jött létre, melyben egyebek közt a román Bessarabiavisszafoglalása, s Oroszországnak az Al-Dunáig terjeszkedése, Bulgáriának orosz befolyással leendő szervezése s Boszniának és Hercegovinának számunkra leendő kijelölése előzetesen megállapítottak, s hogy ezen egyezséghez Németország kormánya is hozzájárult.

Tekintve az események lefolyását, tekintve az európai sajtó nyilatkozatait s tekintve azt, hogy a közös külügyminiszter maga is többször beismert annyit, hogy a három császár közt a keleti kérdés tárgyában teljes egyetértés létezik: valóban kell tartanunk idegen államférfiak azon ünnepélyes nyilatkozatát, mely szerint kormányunk és Oroszország kormánya közt Törökországnak legalább részleges feldarabolása előleges egyezmény kötetelt.

Ez esetben a legsúlyosabb beszámítás alá esik a kormány azon eljárása, melylyel az úgynevezett három-császár-szövetségnek hazánkra és Ausztriára vonatkozó megállapodásait az 1867. XII. t. cz. 8-ik §-a ellenére az alkotmányos törvények elől eltitkolta, s a melylyel a szándékba vett, sőt megkezdett dolgokat hamisan és valótlannal terjesztette a törvényhozások elé, hogy ez hatalmas tiltakozását kikerülje azon politika ellenében, mely ellenkezett a törvényhozások nézetével, s mely végeredményben veszélyezteti a két állam külső és belbiztonságát.

A közös külügyminiszter a kormány egyetértésével elfogadta a berlini congressus megbízását Bosznia és Hercegovina elfoglalására s kormányzására.

A kongressus ide vonatkozó tárgyalásainak jegyzőkönyve bizonyítja, hogy e megbízás azotomán birodalom kormányának vonatkozásával csikartott ki.

A megbízásról szóló szerződésnek, különösen a kongressus jegyzőkönyvébe ígatott záradékának értelmében mulhatatlan feladata lett volna kormányunknak előzetes egyezményrel megállapítani a két tartomány elfoglalásának jogi természetét és végcélját s a foglalás és a kormányzás részleteit.

A békés szomszédság érdeke, a nemzetközi jog tisztelete s pénzügyi és katonai érdekek is nyomatékosan parancsolták ezt.

Semmi sem bizonyítja, hogy ilyen egyezmény kötést a kormány a magas porta s az illető népek jagainak méltányos figyelembe vételével komolyan csak meg is kísérelte.

A kormány az 1867-ik évi XII. törvényozik 8. §-a ellenére nem állott jogában a berlini kongressus megbízását végrehajtani, míg ez a törvényhozó testületek jóváhagyását meg nem nyeri s míg az országgyűlés a végrehajtáshoz szükséges eszközöket meg nem szavazza.

Másrésről biztosan volt előre látható, hogy olyan tartományok elfoglalása, melyeket azok uralkodója világosan át nem adott, s melyeknek népe az elfoglalás tárgyában meg sem kérdezett, súlyos vér- és pénzáldozatot fog igénybe venni.

A kormány mindamellett végrehajtotta Bosznia és Hercegovina elfoglalását a porta tiltakozása ellenére, nyílt hadjáratot folytatott e tartományok népei ellen hadizenet nélkül s e népeket lázadónak tekintve a nélkül, hogy felettük souveránitással birt volna.

Felölöslegét súlyosabb teszi az, hogy elégtelen erővel kirívó könnyelműséggel, kellő tájékozottság nélkül, hadseregünk világos kockázatásával kezdette meg a foglalási műveletet.

Súlyos alkormányértést követelt el azon eljárással, melylyel a foglalásra fordított pénzta törvényhozásoktól megszerezte.

A két állam közösügyeinek tárgyalására kiküldött bizottságok 60.000.000 forintot szavaztak a közös kormányának azon célra, hogy a berlini kongressuson a két állam tekintélyét és érdekét megóvhassa.

(Vége köv.)

Titkári jelentés

A kolozs megyei tanítótestület 1877. nov. 1-től 1878. nov. 1-ig folyó évi működéséről,

felolvasott a tanítótestületnek Kolozsvárt, a városban nagytermében tartott közgyűlésen 1878. október 31-én.

(Folytatás.)

A tanterv az egy tanítóval bíró iskolát 9 korosztályra osztja, és a dolog természete szerint mindenik évek és a maga saját elvégzendőit. Ezzel kapcsolatosan hosszas tárgyalásra adott alkalmat és anyagot azon elemi iskoláink berendezése, a melyek 4 osztálynak lévén a 6 évi tanulmányt 4 évre szorítják össze, sőt emellett sok helyt a tulajdonképpeni tantárgyak rovására, mellesleg érdekeikért oly tárgyakkal gyötír a gyermekeket, a melyek az elemi iskolák tárgyai közé nem valók, p. o. a latin, német s néhol a franczia nyelvek; midőn a gyermekek még saját anyanyelvük grammatikájával sem ismeretesek. Természetes, hogy a fáradság és a ráfordított idő az eredménytelenség és nem is lehet arányban, csak is a tanulónak a tanulástól való elidegenedése áll egyenlő fokon az erőfeszítimunka és időpazarlással. A bizottság ennél fogva ha nem tartaná is czél szerűnek, hogy az ország minden elemi iskolája — hogy úgy mondjuk — egy kaptára huzassék, de azt sem tarthatja üdvösnek, hogy a versenyek és elterések a törvény keretén kívül történjenek és pedig a rendes és természetes tantárgyak rovására.

A min. tantervnek a hit- és erkölcs tanítására vonatkozó tétele érdekes vitára adott alkalmat azon kérdés felett, hogy a tanító, avagy a hitfelekezeti lelkész tanítsa-e? Mindkettő mellett nem csekély jelentőségű érvek szólnak. Végül is a törvény azon intézkedésében nyugodott meg a bizottság, hogy a hittan tanításáról, legjobb, ha a felekezet gondoskodik lelkésze által, s legfeljebb csak óhajtaná a bizottság, hogy a felekezeti hitközségek gondoskodjanak a vallás tananyagának osztályonkénti helyes és fokozatos beosztásáról s egy módszertanilag helyes tanterv kidolgozásáról.

Az anyanyelv tanításának terve 6 ülésben tárgyalott. Mint a legfontosabb tantárgyak egyike, a mely úgy szólván, képesíti a gyermeket arra, hogy tanulva lehessen, megérdemelte, hogy a bizottság enynyit időt töröljön rá és így tüzetesen megvitatassa. Erre vonatkozó főbb megállapodásait a következőkben foglalhatom össze. A beszéd- és értelemgyakorlatok 2 évre kiszabott tananyaga tanító vezetésével és tanítói felügyelettel, a tantervben foglalt elvek és utasítások a tanítóknak igen hasznos tájékozást adnak s szakértő szerző vallanak. De óhajtottunk volna, hogy ha már az utasítások az általános magasságból a részletek talajáig leszállottak, tüzetesebben tárgyalják volna a részleteket. Így például a különböző szemléleti tárgyak megbeszéléséhez csak 5-féle szempontot ajánl a tervezet, mintha ez elegendő volna az I. és II. korosztály számára, holott a hat évesnél fiatalabb gyermek is sokkal több szempontból kérdezősködik az előbe akadt különböző tárgyakról, s az iskolának e több oldalú szemléldéseket nem korlátozni és elzárni, hanem gyarapítani a feladatra. Valamint igen helyén lett volna azt is a tanító figyelmébe ajánlani, hogy a beszéd- és értelemgyakorlatok anyaga kétféle, u. m. leíró és elbeszélő, és hogy az érdeklődés s változatosság rovására történik, ha a tanító e kettőt tapintatosan nem vegyíti s nem váltogatja.

Az irva-olvasás tanításának tervezetében ismét nagyon helyén valónak találta volna a bizottság, ha ezen oktatástani elvnek: „egyszerre csak egy új dolgot!” szolgálni igyekeznék az irva-olvasás előkészületeiről, t. i. a szem, az ajk, kéz és fül kellő begyakorlásáról kellő utasításokat adnak, s sajnálattal látta, hogy a Gyertyánffy István által írt „Előgyakorlatok az irva-olvasás tanításához” című jeles és igen hasznos kis vezérkönyv a többi ajánlatba tett könyvek között nincs megemlítve.

A vezényszóra való iratás és az ítényírás közötti különbség a tervezetből nem tűnik ki, sőt e kettő éppen össze van zavarva, holott a vezényszóval a kezdőket segítjük, hogy a betűk vonásait tudatosan huzzák a jelzett irányban, míg az ítény kiszabott időmértékű számlálása már feltételezi a betűk biztos leírását s inkább csak a folyékony és szépírás begyakorlásánál alkalmazandó.

A min. tantervnek azon elismerésre méltó szerkezete, mely nem csak általánosságban tartott elveket, hanem egyes részletekre vonatkozó utasításokat is ad, hivat fel a bizottság figyelmét a behatódó bírálatra s azon utasítások kijelölésére, a melyek — véleménye szerint, — az időzett a tantervből kimaradtak, pedig a bennfoglaltakkal egyenértékűnek s ép oly hasznosnak és szükségeseknek láttuk volna. Így a többiek közt igen helyén valónak találta volna a bizottság az alkalmasszerű elbeszélő és leíró olvasmányok megválasztására, továbbá a diktandó íratásra vonatkozó hasonmetű tájékoztatókat.

Az anyanyelv tanítását tárgyzó tervek egyes pontjaira tett helyesbítései javító, habár érdekes, de kisebb fontosságú megjegyzéseit a tanügyi bizottságnak ez uttal elmulasztva, csak azon véleményének adunk kifejezést, hogy a min. tanterv az anyanyelv tanítását elemi iskolák igen sokat követel. Az összetett mondatok ismerete fejlettebb esztét kíván, s oly nagy mező, a melyen igen sok tankönyvíró nyelvészeink nem eléggé tájékozottak, sőt midőn nyelvvelnaukai nagy részben még mind az idegen nyelvek mintára készültek, vannak az igeragóznak is olyan tételei, a melyekkel egyáltalán nem vagyunk tisztában.

A számtan tanítására vonatkozó tervezet 3 osztályon foglalkoztatja a bizottság tagjait. Különösen azon tétel adott hosszas vitára alkalmat, hogy a közsóneseg vagy a tízedes törtek tanítását e előbb? Mindkettő mellett számbevető érvek hoztak fel, míg végül a többség a tízedes törteket fogadta el, egyfelől azért, hogy a tízedes

törtektel való műveletek írásbelleg könnyebben kidolgozhatóak, mint a közsóneseg törtek, a mennyiben amazok az egész számokkal való műveletektől kis mértékben térnek el; másfelől azért, mert a tízedes törtek a gyermekek által már ismert tízedes rendszer keretébe beillenek; végül azért, hogy most már pénzünk, ár, tér, hossz- és súlymértékeink mindnyáján a tízedes rendszer alapulnak s így a gyakorlat terén is hamarabb értekesíthetők, mint a közsóneseg törtekekkel való műveletek.

Bizottságunk e tantárgy anyagának számbavételénél is azon aggodalmának adott kifejezést, hogy a tervezet az elemi iskolától igen sokat kíván, kivált ha az iskola csak egy tanítóval bír, már pedig az ország összes népiskoláinak sokkal többje, mint fele, csak egy tanítóval rendelkezik, és így a tanterv még igen sokáig csak eszményi magasságban fog lebegni falusi népiskoláink előtt.

A nevelésügyi bizottság többi üléseit a min. tantervnek a földrajzra, történettanra, a polgári jogok és kötelességek megismerésére, a természet-tudományokra, a művészeti tárgyakra, tornaszakra és a háziipar tanítására vonatkozó részének tárgyalása vette igénybe.

Kiseb rendű észrevételekkel nem fárasztom a t. közgyűlés figyelmét. A lényegesebb megjegyzések egyike a történelem tanítására vonatkozott; nevezetesen, a bizottság számba vevén azon körülményt, hogy már a megelőző osztályokban szereznek a tanulók némi előismereteket az olvasókönyvekből, czél szerűnek tartaná, ha a történelem tananyaga megosztatnék az V. és VI. osztályban úgy, hogy felét az előbbi és másik felét az utóbbi osztályban tanulja meg a növendék, mert nem hiszi a bizottság, hogy hetenként 1 1/2 órával egy osztályban el lehessen végezni az egész összefüggő történelmi anyagot. És éppen e tantárgynál, a melylyel ilyen követelések mellett a leggyakorlatosabb tanítónak is meggyűl a baja, sajnoson nélkülözünk a mintatervben az anyag részletesebb felsorolását, melyben ki lenne emelve, hogy a történelmi események tömkelegéből, melyeket, s a szereplő személyek közül kiket kell első sorban is fölvenni, hogy már az elemi iskolában egy áttekinthető és bevezető egészet adjunk a tanulónak?

E népiskolai tantervvel való tüzetes megismerkedést és a részletek tárgyalásánál kifejezett vitaközléseket s tanulmányos eszmecseréket nevezhetjük t. közgyűlés! a központi kör tagjaira nézve a legközvetlenebb haszonnal bíró munkálkodásnak.

Nem akarom hallgatással mellőzni a központi választmány azon intézkedését, hogy a nevelésügyi bizottság ajánlatára azt a számológép- és a melyet egyik polgártársunk, Bartha Béni s. sz. györgyi tanító talált volt fel, s a melyről a mult közgyűlés alkalmával elolvasott titkári jelentésben említés tétellett, a közoktatási miniszterium világkiállítási bizottságához felküldöttük a mult év végén Budapestre, a honnan a kormány-költségén Párizsba szállították a világtárlatra.

c) A tankönyvbíráló bizottság tagjai közé beiratkoztak: Váradi Károly, Parádi Kálmán, Czirják Albert, Kiss Sándor, Deák József, Rieger Imre, Benedek Samu s Pataki Ferenc. Először Kiss Sándor tagtársunk kérelmett fel. E bizottság természetesen csak akkor tarthatott ülést, a midőn valamelyik tagja az elvállalt bírálattal elkészült. Bíráltak a következők: Czirják Albert, Northeimer Gyulának új című művét: „A német nyelv sajátosságairól”. Rieger Imre bírált Dr. Seidel Pálnak „Népiskolai földrajzát”. Pataki Ferenc Kakujai Károly munkáját: „Magyar nyelv- és olvasókönyv német tananyval tanulók számára.” Kiss Sándor Gáspár Ignácznak a népiskolák számára írott földrajzát. Turcsányi Gyula, Sente Józsefnek „Utmutatás a számtan tanításához” című munkáját. Hogy ezeken a bírálati esélyeken is több tanulságos eszmecsere fejlődött ki, a dolog természetéből önként értendő.

(Folyt. köv.)

Váradi Károly

elnök, megnyitó beszéde a kolozs megyei tanító egyesület közgyűlésén Kolozsvárt, 1878 október 31-én.

(Folytatás.)

Igy ama mozgalmas és eseményekben dúd időnkben majdnem oda jutunk már, hogy a sok indítványt, javaslatot és tervet alig is vehetők papírra; arra azonban, hogy a kivétel érdekében is dolgozzunk és fáradozzunk, jó formán idők sem maradtak. S pedig, mint minden téren, úgy a nevelés mezején is, kereset határoz az, hogy hány jó eszmét bintenek el, ellenben nagyon sokat az, hogy hányat tudnak az ilyenekből sikerrel fogatosítani.

Rendre-rendre belátták ezt a tanítóegyesületek s a tanügy intéző férfiai; s a mint ezt belátták, a szerint mind inkább arra fordíták figyelmüket s munkásságukat, hogy megpróbálják: mit lehet már a sok javaslatból tényleg kivinni. Más szavakkal: hozzáfogtak s hozzáláttak ahhoz, a mit intensív munkásságnak neveznek, s ennek a sikeresebb folytathatásáért egyidőre mellőzték, vagy legalább korlátozták az úgynevezett extensívet.

De alig léptünk tanügyünk haladásának ez újabb stadiumában, s némelyek már is feleslegesnek kezdék tartani a tanító egyesületeket, sőt

itt-ott akadtak olyanok is, kik időpazarlásnak hitették azt a néhány percet, melyeket időnként az egyesületi munkásság körében kelle tölteniök. „Hadd dolgozzék kiki otthon s magának, mondák az ilyenek, mert ugy is kerékvágásba ért már a tanügy, a melyben az egyletek irányadása nélkül is biztosan haladhat előre.” S e töves nézeléslábrakapásában, bizonyos pontig, az egyesületek is hibásak voltak; mert a mióta a csendesebb munka terére léptek, igen is ritkán adtak működésükről a nyilvánosság színe előtt életjelt. Pedig, ha a közsóneseg korábban örömet hallgatta meg tervezetéseket, utóbb bizonyára érdeklődött volna megtudni azt is, hogy mit, miként és mennyiben vihetnek ki belőlük. De mivel erről aránylag igen keveset tudhatott meg, ezért mindinkább kezdett visszahuzódni attól a néző- és munkatérrel, a melyen előbb nemcsak tapsolt és lelkesített, hanem itt-ott s egyben másban már maga is kezdett szerepelni.

És miért titkolnám el, hogy a pártoló közsóneseg oma visszahuzódását nemcsak az anyagi gyámolítás csökkenésében érezték meg a tanító egyesületek; hanem egyszerűs mind abban is, hogy rövid idő multán tapasztalniuk kelle, hogy magokra hagyatva, kelbi munkáik sem dolgoznak már többé azzal a régi munkabúddal s erőfélével, melyet addig a pártoló biztató elismerése és lelkesítése folyton elvárságban tartott és egyre fokozott.

Kötelességünk tehát minden illő és önként kínálkozó alkalmat felhasználunk arra, hogy a jóakaratu közsóneseg támogató részvétét újra visszahódíthassuk a tandügy érdekében. — Nem ugyan azért, hogy idetűtő mutatóványokat rendezhessünk a tisztelőre; hanem azért, hogy — a mint ígértük volt akkor, a mikor a család és iskola érdeklődösségét s óhajtot szorosabb kapcsolattal ennyit hangsúlyoztuk — magilltő részt juttassunk neki is abból a munkából, a melyet csak az ő támogató részvéte mellett végezhetünk kellő sikerrel. Elmulasztatlan kötelesség ez kivált most, a midőn annyi, állítólag fontosabb, vagy legalább érdekesebb dolog vonja el a közsóneseg figyelmét az iskolától, s midőn a megnehezdedt és az ezután, fájdalom — úgy látszik — mindinkább megnehezdedő időért, már nekik is kell szenvedniök, vagy legalább sokban kell rövidségeit látniök.

Amde e visszahódítás érdeke új kötelességet ró vállainkra; vagy legalább a régieknek új alakban való gyakorlását kívánja. — Sem az idő, sem az alkalom nem engedi, hogy ezek taglásába itt én bővebben bocsátkozzam; de különösen azért, hogy ezzel is rá mutathassak arra, hogy ezek tisztázása s a sikeres teljesíthetősékre vezető gyakorlatias utasítások megadásában is mily fontos hivatás vár a tanító egyesületekre, s így kívánom, hogy jött meg az ő önörökök — mégis fel-emeltek közülök néhányat.

Hogy rövid legyek, azon kezdem, a mibe majdnem mindnyáját összefoglalhatom: hozzuk minél közelebb iskoláinkat az élethez! Természetesen, nem az ő káros tévedéseivel s undok bűnéivel, a melyek felé egyben-másban — fájdalom! — magoktól is ragadtunk; hanem az ő elvitathatatlanul jogos követelményeivel. S ezekre majdnem ujjal mutat a mindennapi tapasztalat.

Például: ujjal mutat arra, hogy az életnek, s különösen nemzetünk életének mindenek előtt hlv és derék munkások van szükség. De kérdem: ilyeneket nevelünk-e mi; s a mostani tanítási rendszer mellett nevelhetünk-e, a biztos siker reményével, ilyeneket, különösen osztatlan népiskoláinkban?

Hisz osztatlan népiskoláink, a milyen pedig a legtöbb van, s az uralkodó szegénység miatt bizonyára a legtöbb is lesz, még jó hosszas ideig, a hazai népoktatási intézetek között — vajmi keveset tehetnek, a legjobb akarat mellett is, a hlv és derék munkás két legfőbb erőnye: a kitanítás és türelem fejlesztésére. Ezek fejlesztése és gyakorlása azt kíváná ugyanis, hogy egy-tárggyal egy folytonban huzamosabb ideig foglalkozzanak a növendékek. De ezt nem engedi a tárgyak halmazs a belőlük kiszabott sok eltanítandó, a melyeken, hogy legalább mind végig futtathassanak tanítványait az osztatlan népiskola tanítója, ezért magát egy-egy órán 4, sőt 6 felé is meg kell osztania, s illetőleg a maga és tanítványai munkáját az órateremben megjelölt negyed órákhoz, vagy 10 percekhez kötnie.

Lehet-e áldás ezen a munkán; s nem jobb lenne-e egy-egy osztály számára kevesebb tárgyat szabni ki, s a belőlük sikerrel végezhetőket a lehetőleg összefogva egy folytonban tanítani? — oly kérdés, melyet még a jövőnek kell, a tanítóegyletek részvétével s illetőleg az ő jól megfontolt véleményük alapján, tisztázni.

Szintén ily tisztázásra vár az is, hogy a közzi munkából vagy is inkább a kezét egyesítők, de egyszerűs mind a szellemet is fejlesztő foglalkoztatásokból: miket, mily beosztással s mily módon kell a népiskolákban a flu gyermekeknek is tanítani s illetőleg velők is gyakoroltatni. Mert bizonyos, hogy az élet nem elégzik meg azzal, hogy a csaknem kizárólag a maga közzi munkája után élő nép gyermekének az oktatás s általában a gazdaság és háztartás munkáitól 6—9 évre elvont tagjait, évenként 8—10 hónapon át, mindig csak könyvből oktassuk, vagy legfeljebb táblán és papíron foglalkoztassuk. — Különben is a józan nevelésben már régóta egyoldalúnak, s így alapjában hiányosnak és hibásnak itéli a nevelésnek

azt a rendszerét, a mely csakis a lélek és szellem fejlesztésére s gyarapítására fordít figyelmet és gondot. Hová-tovább mindinkább el kell jönnie tehát annak az időnek, a melyben iskoláink is valódi munkaműhelyekké lesznek. De nem abban az értelemben, hogy egyes iparágakat, mint majdnem életpályát biztosító mesterségeket tanítsanak és gyakoroljanak bennök; hanem hogy erősítgessék és gyakorolják ök is a gyermeket azokban a közzi fogásokban s ügyességekben, a melyekre általában minden ember, de különösen a nép gyermekének elkerülhetetlen szüksége van.

„Jaj, de az iskolának nincs ideje az effélek tanítására s gyakorlására; mert még a tantervben kiszabott sok tanítási időjét is alig végezheti — hallhatjuk még ma is csaknem mindenfelőlről a mentegetődzést.

(Vége következik.)

A kolozsvári keresk. és iparkamara közgyűlése.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara október 30-án tartott közgyűlése több közérdekű tárggyal foglalkozott, ezek közül kiemeljük a következőket:

A kamara több ízben tett felterjesztései folytán bírja ugyan a magas kormány azon határozott ígéretét, hogy az osztrák-magyar bank által felállított fiók-intézetek közt legelső köz fog tartozni a kolozsvári; azonban a közelebbi időben ez ügyben felmerült hírlapi viták e fiók-intézet szükségessége és sürgőssége körül forogván, a gyűlés időszertelen tartotta a magas kormányhoz intézendő felterjesztésében felfejteni, hogy az évek előtt fennforgott indokok a bank-fiók felállítására iránt ma is léteznek s az osztrák-magyar banktól nagy méltányatlanság volna Kolozsvárt a fiók-bank előnyitől még tovább is megfosztani, miután az erdélyi részek e fővárosunkkal eddig is csak ellenséges politikai indokokból kelle nélkülöznie a forgalmi eszközök e legfőbbikét.

A kamara kezdeményezése és a városi hatóság készsége mellett sikerült Kolozsvárt a kereskedelmi felsőbb iskolának első osztályát amult hó 15-én megnyitni; erről az iskola ideigl. felügyelő bizottsága jelentést tett s felkérte a közgyűlést, hogy a véglegesen megalakulandó felügyelő bizottság a maga részéről is két tagot válasszon. Ennek következtében megválasztattak: Finály Henrik és Zsigmond Dezső urak. Együttal határozattá vált, hogy ez iskola költségei fedezéséhez a kamara is 100 frt évi segéllyel fog járulni és egyuttal felkéri a m. keresk. miniszteriumot, hogy e tanintézetet is, mint az országban levő hasonló iskolákat pénzügyileg gyámolítani kegyeskedjék; a felterjesztés pártolás végett közölteni fog Kolozsvár város képviselő testületével.

Mint hogy a földmiv. ipar- és keresk. miniszterium a kamarától ajánlatba hozott szabályrendeletet az iparos tanácsok felszorgatottatása és felszabadítása ügyében a városi képviselő testülethez azon megjegyzéssel küldte vissza, hogy megerősítse, mint törvénybe ütköző, lehetetlen, s egyszerűs mint utalt az ipartörvény közel kilátásban levő módosítására, a gyűlés elhatározta, hogy e szabályrendelet imperatív kifejezéseit facultativ alakává változtatja s annak megerősítésére a m. kormányt ujjában felkéri, azzal indokolván az ügyet, hogy az ipartörvény módosításához a közeljövőben a közpolitika s belügyi fontosabb kérdések miatt kilátás épen nem lehet, az ipariskolák látogatottságát pedig más eszközrel erőszakolni lehetetlen.

Az államvasutak keleti vonalának igazgatósága a kamara hozzá intézett átiratára feleli, miszerint közeget átúsított, hogy rendkívüli nagy forgalom — különösen heti és orsz. vásárok esetében az áruk a pénztárak és raktárok nyitvatartására megszabott időn kívül is lehetőleg ki-szolgáltathassanak. — Köszönettel veszi továbbá a kamarának az utazó közsóneseg és a pálya jövődelmezozógének emelése érdekében tett javaslatát; s tekintettel azonban az idősak előhaladottságára, a kívánt menetidj mérsékléseket az idén ugyan nem fogantatosíthatja, az ügyet azonban kellemen tanulmányoztatni és a megfelelő intézkedéseket esetleg a jövő évben fogantatosítani fogja. A gyűlés örömmel vett tudomást a tett s még teendő intézkedésekről.

Alelnök Bogdán István indítványára a kamara felkéri határozta a városi tanácsot, hogy a kamarával együtt egy végrehajtó bizottságot alakítson, a melynek feladata lenne szakértők megalapításával határozni a felett: miként volna lehetséges a Décs és Beszterce felé viendő vasút összekötő pontjává Kolozsvárt s nem Apahidát tenni. A kamara e bizottság tagjaivá maga részéről kinevezi Bogdán Istvánt, Finály Henrik dr. Biasini Domokos, Korbuly Bogdán, Zsigmond Dezső urakat és a titkár. Az indítványra az alkalmat szolgáltatva Szolnok-Doboka megyei főispán br. Bánffy Dezső úr kezdeményezése az apahidai vasút magán vállalkozás utján kiépítésére.

TANÜGY.

A „kolozs megyei tanító-testület” közgyűlése.

II. ülése.

A tanítótestület közgyűlése csütörtökön délelőtt 10 órakor kezdődött a városbáz tanácsstermében, hol a helybeli és vidéki tagokból kívül a

